

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ-septimâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXII.

M. JOSEPHO-JACOBO GARDANE, Censore Regio & Regiæ Scientiarum Societatis Monspeliensisnecdon Regiarum Academiarum Nancei & Massilæ socio, Doctore Medico, Præside.

Utrùm homo sanus, qui & bene valet & suæ spontis est, nullis obligare se legibus debeat?

I.

TRITUM & vulgatissimum proverbium est, *Miserè vivit, qui medicè vivit.* Quam calumniam in Medicinam non injecissent voluptatum sectatores, si, meliùs perceptis, quæ tradit ad sanitatem tuendam, præceptis, boni & mali falsas non concepissent ideas. Miseri! qui vanâ felicitatis imagine delusi nubem pro Junone captant. Quæ enim absque sanitate felicitas, aut quæ miseria morbo æquiparanda? Tantum abest igitur ut infelices dicendi sint, qui præceptis Medicinæ obtemperantes sanitati consulunt & morbos præcavent, ut è contrà soli felices sint prædicandi, cùm soli fruantur valetudine, fundamento absque quo perit necessario omnis voluptas.

Propugnatâ, 26 Februarii 1761; M. Augustino Roux, Theses Authore.

Tantò autem magis ſunt increpandi illi obtrectatores Artis ſaluberrimæ, quòd præceptis ſuis non minùs proſpiciat Medicina voluptatibus quàm ſanitati : nullâ namque voluptas potior illâ, quam antecedit naturalis appetitus, & ut illum integrum ſervent non minùs temperantiam ſapientiores Epicuri ſectatores, quàm Hippocratis alumni commendant. Sed ut talem contumeliam à doctrinâ medicâ meliùs avertam, propugnare aggredior in agone hodierno effatum illud ex *AURELII CORNELII CELSI*, *de Medicinâ Lib. I. Cap. I.* Deſumptum, *ſanus homo, qui & bene valet, ſuæ ſpontis eſt, nullis obligare ſe legibus debet.*

I I.

SANUS vocatur qui omnes functiones non ſolùm abſque labore, ſed etiam cum oblectamento valet exercere, aut reipſâ dâtâ occaſione exercet. Nec tamen ex ſanorum numero ſtatim rejiciendus, qui cum aliquali labore quibuſdam fungitur functionibus; dummodò iſta læſio ſit levis, niſi ad breve tempus, & præſente cauſâ lædente perſiſtat. Itaque quamdam veluti *latitudinem* habet valetudo, & intrà limites non adeò anguſtos continetur. Alii enim non niſi à cauſâ gravi, alii verò à cauſâ vel leviſſimâ lædi poſſunt; ſani quidem utrique dicendi, attamen ſani præ cæteris haberi merentur, illi quorum functiones difficillimè turbantur, ſiquidem diutiùs illibata perſiſtere poteſt eorum ſanitas. Sed diverſum vitæ genus habere illos debere, ex inde patet quòd alii lædantur à rebus, quas facilè ferant alii: rerum enim non naturalium uſus habetur bonus aut malus, prout confert vel nocet ſanitari cujuſque individui. Quis Medicus idem vitæ genus imperare auderet debili mulierculæ, teneroque infanti alioqui ſanis ac milite aut illi, ut verbis Poëtæ utar, *gravem duro terram qui vertit aratro.* Itaque non omnibus ſanis præcipitur præceptum illud Celſianum, ſed tantùm ſanisqui benèvalent, id eſt, quorum levi de cauſâ functiones non læduntur.

I I I.

MAXIMI intereſt vel & ſaniſſimis ut conſtantem & firmam illam valetudinem inconcuſſam ſervent; quod ut conſequantur neceſſe habent eam præſidiis contrà externas injurias munire : namque licet ſat roboris inſit in illis ut propulſent cauſas leves quæ ſanitati inſidiantur; attamen ſi repetito ingruant cauſæ lædentes vel leviſſimæ, paulatim labefactando illam ſanitatem, tandem corruere facient. Nullum autem præſidium tutius adinveniri poteſt in illo caſu ipſâ conſuetudine, cujus tanta eſt potentia, ut à vetuſtiſſimis ſapientiæ Profeſſoribus, quaſi altera quædam habita natura ſit, & monente divino *Hippocrate*, Aphor. 50. Sect. II. *à multo tempore conſueta, etiam-ſi fuerint deteriora inſuetis minus turbare ſoleant.* Per conſuetudinem verò hìc intelligi volumus rerum ſex non naturalium uſum peculiarem repetitum & aliquandiu continuatum, quo fit ut organa machinæ animalis apta evadant ad motuſ ſuos ſtatis temporibus aut modis edendos. Adeò enim ſunt comparata illa organa, ut motus quibus pluries moti ſunt, repetant ſemper eodem modo; ſic qui à cauſâ quâcumque externâ aliquoties ſomno excuſſus eſt horâ determinatâ, euigilarur ſponte eâdem horâ : affici etiam deſinunt à cauſâ quæ pluries illa laceſſivit: Indiarum incolæ nullam vim opii, cui aſſueſcunt, ſoporiferam experiuntur; Agricolæ Calabrini & Siculi veſcuntur mannâ quâ alvus ſolvitur cæteris hominibus.

Debet ergo aſſuefieri ſanus homo omnibus rebus non naturalibus, quarum actionem olim experiri poterit. ſiquidem illud abſque ullo ſuæ valetudinis detrimento ferre poteſt; talis eſt enim conſtitutionis ejus vis & robur, ut minimè lædatur à

levi abusu rerum non naturalium, dummodò hic abusus non sæpius statim repetatur, sed tantùm per vices & paulatim assuescendo. Quis enim adeò sanus ut hesternâ cœnâ crudus possit sese novis alimentis ingurgitare absque noxâ. Si quo tempore assuefieri sic possumus rebus non naturalibus maximè in primâ infantiâ, in quâ nulla consuetudo jam contracta obstat quin contrariîs assuescamus. Discant ergò parentes quàm malè agant cum pueris suis, quotiescumque illos ad statum vitæ genus addicunt, calidioribus cubiculis coercent, vestimentis onerant, aut illis denegant usuram aëris, exercitia interdicunt, &c. Quid mirum; si exindè delicatuli exurgant, si inhabiles evadant ad munia vitæ adimplenda. Maneat itaque altâ mente repostum illis parentibus, si caram progeniem velint sanam vivere, utilemque civibus & patriæ, debere tùm omnibus tempestatibus anni, tùm omni ciborum generi assuefieri.

IV.

OPORTET igitur, ut præcipit CELSUS noster, hominem sanum *varium habere vitæ genus, modo ruri esse, modò in urbe, sæpiusque in agro: navigare, uenerari; quiescere interdum, sed frequentiùs se exercere. Prodest etiam* illi *interdum Balneo, interdum aquis frigidis uti: nullum cibi genus fugere quo pupulus utatur: interdum in convivio esse, interdum ab eo se trahere: modò plus justo, modò non amplius assumere: bis die potiùs, quàm semel cibum capere: & quamplurimùm, dummodò hunc concoquat.* Illi *concubitus* (si legitimè frui licet) *neque nimis concupiscendus, neque nimis pertimescendus est: rarus, corpus excicat, frequens solvit. Cum autem frequens non numero sit, sed naturâ, ratione ætatis, & corporis; scire licet, eum non inutilem esse, quem corporis neque languor, neque dolor sequitur.*

En præcepta quæ Medicina tradit sanis hominibus. Sic omnibus rebus assuefacti, nullis indigebunt, aut potiùs quâque harum carere poterunt, & tamen indè nullum capient detrimentum, cùm vices illius supplere facillimè possint, substituendo res æquè assuetas. Quid verò dulcius illo vitæ genere, in quo homini valido frui datur paratis; in quo malesano urbium tumultui succedit amœna quies rurum, ubi.

Libet jacere, modò sub antiquâ ilice,
Modò in tenaci gramine.

Ubi

Aut trudit acres hinc & hinc multa cane
Apros in obstantes plagas,
Aut amite levi rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos,
Pavidumque leporem, aut advenam laqueo gruem
Jucunda captat præmia. *

* Horat. Epod. II.

Et si edaces curas fugare potest, omni ex parte beatus dici meretur. Desinant ergo miseros prædicare, qui medicè vivunt, siquidem felices verè dici possint soli viventes medicè.

V.

ATTAMEN quando quidem,

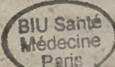
Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultrà citràque nequit consistere rectum. *

* Horat. serm. Lib. I. satyr. I.

Cavendum monet idem *CELSUS ne in secundâ valetudine, adversâ præsidia consumantur* : Quòd certè cavere non poterit homo sanissimus, si à prudenti & sapientissimo Medico non edidiscerit quæ illi consectanda, quæ verò fugienda sunt, si ab illo non acceperit præcepta quæ superiùs tradidimus; aut si, quod caput est, non sit certior factus se esse de numero illorum, quibus unica lex præcipitur *ne se ullis legibus obligent*. Undè sat mirari non possum quod auctor cæteroquin sapiens & doctrinam medicam apprimè edoctus subjecerit, veluti novum præceptum, cum cæteris adeò parum congruens, hominem sanum, *neque Medica neque Iatraliptâ egere debere*. Sed licet erroneum illud præceptum rejicere cogamur, non impediet tamen quominùs cum illo concludamus.

Ergò sanus, qui & benè valet, & suæ spontis est, nullis obligare se legibus debet.

Proponebat Parisiis MATHÆUS GÉRAUD, Claromontanus apud Alvernos, Doctor Medicus Remensis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus. R. A. S. H. 1783. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi. 1783.